

ZAWIADOMIENIE KOMISJI
Wytyczne oceny zdolności zarządzania ryzykiem
 (2015/C 261/03)

Spis treści

1.	Wprowadzenie	5
2.	Zakres i cele	6
2.1.	Zakres wytycznych	6
2.2.	Cele	6
3.	Metodologia	6
3.1.	Podmioty i harmonogram	6
3.2.	Proces	7
3.2.1.	Ocena ryzyka	7
3.2.2.	Planowanie zarządzania ryzykiem	7
3.2.3.	Wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości	7
3.3.	Rola wytycznych	8
4.	Treść oceny	8
4.1.	Ocena ryzyka	8
4.2.	Planowanie zarządzania ryzykiem	11
4.3.	Wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości	14
5.	Streszczenie	18
6.	Wykaz odniesień i istotnych dokumentów	23

1. WPROWADZENIE

Z uwagi na to, że w ostatnich latach znacznie wzrosła liczba i skala klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka – w dużej mierze wywołanych zmianą klimatu – a w przyszłości zjawiska te będą mieć jeszcze bardziej ekstremalny i złożony charakter oraz daleko sięgające i dłuższe odczuwalne konsekwencje, zapobieganie klęskom żywiołowym ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia wyższego poziomu ochrony i odporności. Wymaga to dalszych działań i zintegrowanego podejścia do zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi, łączącego zapobieganie zagrożeniom oraz działania w zakresie gotowości i reagowania.

Na mocy decyzji w sprawie unijnego mechanizmu ochrony ludności („decyzja”) ⁽¹⁾, która weszła w życie w dniu 1 stycznia 2014 r., państwa członkowskie uzgodniły, że przeprowadzą szereg działań w zakresie zapobiegania klęskom żywiołowym, w tym udostępnią „co trzy lata, poczynwszy od sfinalizowania stosownych wytycznych, [...] ocenę swojej zdolności zarządzania ryzykiem na szczeblu krajowym lub odpowiednim niższym szczeblu” ⁽²⁾. W decyzji ustanowiono, że Komisja wraz z państwami członkowskimi opracuje wytyczne „w sprawie treści, metodologii i struktury tych ocen” ⁽³⁾.

Poniższe wytyczne przygotowano więc razem z ekspertami z państw członkowskich na podstawie nowej decyzji i z uwzględnieniem istniejących dobrych praktyk w państwach członkowskich oraz najnowszych doświadczeń w opracowywaniu krajowych ocen ryzyka ⁽⁴⁾. Wytyczne bazują także na wynikach warsztatów zorganizowanych przez włoską prezydencję Rady w lipcu 2014 r. oraz późniejszych konkluzjach Rady dotyczących oceny zdolności zarządzania ryzykiem („konkluzje Rady”), przyjętych w październiku 2014 r. ⁽⁵⁾. Przy opracowaniu niniejszych wytycznych wykorzystano również wytyczne Komisji w sprawie krajowych ocen ryzyka w odniesieniu do zarządzania katastrofami („wytyczne dotyczące oceny ryzyka”) ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Decyzja Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1313/2013/UE z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Unijnego Mechanizmu Ochrony Ludności (Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 924).

⁽²⁾ Tamże, art. 6 lit. c).

⁽³⁾ Tamże, art. 5 lit. f).

⁽⁴⁾ Zob. „Overview of natural and man-made disaster risk in the EU” [Przegląd ryzyka klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka w UE], SWD(2014) 134 final z 8.4.2014.

⁽⁵⁾ 13375/14.

⁽⁶⁾ „Commission Risk Assessment and Mapping Guidelines for Disaster Management” [Wytyczne Komisji dotyczące oceny ryzyka i planowania w zarządzaniu katastrofami], SEC(2010) 1626 final z 21.12.2010.

Celem niniejszych wytycznych jest zapewnienie państwom członkowskim niewiążącej kompleksowej i elastycznej metodologii, która pomoże im dokonać samooceny zdolności zarządzania ryzykiem.

Wytyczne te mogą zostać zmienione w świetle doświadczeń z ich wdrażania w praktyce w państwach członkowskich.

2. ZAKRES I CELE

2.1. Zakres wytycznych

Zdolność zarządzania ryzykiem zdefiniowano w decyzji jako „umiejętność państwa członkowskiego lub jego regionów zmniejszenia ryzyka, dostosowania się do ryzyka lub ograniczenia ryzyka, w szczególności jego skutków i prawdopodobieństwa klęski lub katastrofy zidentyfikowanego w przeprowadzonej przez to państwo lub regiony ocenie ryzyka do poziomu akceptowanego w tym państwie członkowskim”.

To państwa członkowskie będą odpowiedzialne za określenie, jaki poziom jest akceptowany w określonym kontekście i w przypadku różnych rodzajów ryzyka. Tę elastyczność wprowadzono w decyzji po to, by uwzględnić różne sytuacje w różnych państwach członkowskich. Niemniej jednak, określenie, jakie poziomy są akceptowane, zwykle jest domyślnym elementem każdej oceny zdolności. W miarę upływu czasu i nabywania doświadczenia pewne decyzje w tym zakresie mogą stać się bardziej wyrazistym elementem ocen krajowych. Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) niedawno zaleciła, aby opracowano metody pomagające zainteresowanym stronom na wszystkich szczeblach w określeniu akceptowanych poziomów ryzyka oraz by publikowano te metody i wyniki w przejrzysty sposób w celu upowszechnienia wiedzy na ten temat wśród wszystkich grup zainteresowanych stron⁽¹⁾.

W decyzji sprecyzowano, że zdolność zarządzania ryzykiem jest oceniana pod względem „potencjału technicznego, finansowego oraz administracyjnego” państwa członkowskiego, na szczeblu krajowym lub odpowiednim niższym szczeblu, w zakresie: a) przeprowadzenia odpowiednich ocen ryzyka; b) odpowiedniego planowania zarządzania ryzykiem do celów zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości; c) podjęcia odpowiednich środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości. Ocena zdolności zarządzania ryzykiem obejmuje zatem cały cykl zarządzania ryzykiem.

Państwa członkowskie mogą oceniać zdolności zarządzania ryzykiem w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka lub oceniać ogólną zdolność zarządzania ryzykiem przy zastosowaniu podejścia zakładającego wiele rodzajów ryzyka. W wytycznych zaleca się uwzględnienie klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka określonych w art. 1 ust. 2 decyzji w sprawie unijnego mechanizmu ochrony ludności.

2.2. Cele

Celem wytycznych jest:

- 1) wspieranie organów państw członkowskich w dalszym upowszechnianiu wiedzy na temat mocnych stron i ewentualnych słabości ich systemów zarządzania klęskami żywiołowymi, wynajdywaniu dobrych praktyk oraz inicjowaniu działań naprawczych;
- 2) wkład w opracowanie i udostępnienie strategii i praktyk zarządzania katastrofami, opartych na wiedzy i dowodach naukowych, na wszystkich właściwych szczeblach administracji w państwach członkowskich oraz w różnych sektorach i różnych, lecz powiązanych obszarach polityki;
- 3) ułatwienie współpracy w zakresie zarządzania ryzykiem między państwami członkowskimi w kontekście unijnego mechanizmu ochrony ludności i innych stosownych systemów zarządzania katastrofami.

Jak przewidziano w decyzji, Komisja na wiele sposobów pomagać będzie państwom członkowskim w realizacji tych celów, między innymi ułatwiając wymianę doświadczeń w zakresie zdolności zarządzania ryzykiem i jej oceny⁽²⁾.

3. METODOLOGIA

3.1. Podmioty i harmonogram

Doświadczenie państw członkowskich i innych krajów pokazuje, że korzystna jest koordynacja krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem przez jeden podmiot. W szczególności powołanie organu koordynującego w celu wsparcia sterowania procesem oceny może pomóc w zapewnieniu stosowania spójnej metodologii i ułatwić wymianę dobrych praktyk. Jednocześnie jednak państwa członkowskie same decydują na podstawie własnych systemów zarządzania, czy ocena zostanie przeprowadzona na szczeblu krajowym, czy odpowiednim niższym szczeblu.

⁽¹⁾ Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju, „Boosting Resilience through Innovative Risk Governance” [Zwiększanie odporności dzięki innowacyjnemu zarządzaniu ryzykiem], *OECD Reviews of Risk Management Policies*, 2014, s. 48-51, ISBN 978-92-64-20910-7.

⁽²⁾ To może oznaczać zgromadzenie międzynarodowej grupy ekspertów, która będzie mogła wspierać ocenę na wszystkich etapach tego procesu, a także stworzenie programu wzajemnej weryfikacji, za pomocą którego państwa członkowskie będą mogły uczyć się od siebie nawzajem zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi.

Państwa członkowskie uzgodniły, że będą przeprowadzać te oceny co trzy lata, przy czym pierwsza ocena zostanie przeprowadzona w terminie trzech lat od sfinalizowania wytycznych. Regularna ocena jest ważna dla zapewnienia stałej poprawy zdolności zarządzania ryzykiem, w tym rozpoznawania potrzeb, a następnie wdrażania odpowiednich środków.

3.2. Proces

Ocena zdolności zarządzania ryzykiem obejmuje cały cykl zarządzania ryzykiem, tj. ocenę ryzyka, planowanie zarządzania ryzykiem do celów zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości oraz wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości.

3.2.1. Ocena ryzyka

Celem oceny ryzyka powinno być osiągnięcie porozumienia ze wszystkimi właściwymi zainteresowanymi stronami co do istniejących rodzajów ryzyka i ich względnej hierarchii ważności. Zawarte w ocenie ryzyka rozpoznanie, ocena i uszeregowanie pod względem ważności rodzajów ryzyka jest podstawą planowania zarządzania ryzykiem oraz następującego po nim etapu wdrażania środków zapobiegania ryzyku i zapewniania gotowości⁽¹⁾. Zgodnie z zaleceniem zawartym w wytycznych dotyczących oceny ryzyka państwa członkowskie, które po raz pierwszy przeprowadzają krajową ocenę, powinny się skupić na najważniejszych scenariuszach ryzyka⁽²⁾.

3.2.2. Planowanie zarządzania ryzykiem

Planowanie zarządzania ryzykiem może się odnosić do poszczególnych rodzajów ryzyka bądź odbywać się przy zastosowaniu zintegrowanego podejścia międzysektorowego lub podejścia zakładającego wiele rodzajów ryzyka. Szczególnym celem planowania jest określenie w odniesieniu do każdego rodzaju ryzyka sposobów zmniejszenia ryzyka, dostosowania się do ryzyka lub ograniczenia ryzyka pod względem skutków i prawdopodobieństwa jego wystąpienia przez wdrożenie wybranych środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości⁽³⁾. Na etapie planowania należałoby także wskazać wymagane zasoby i ramy czasowe oraz stosownie przydzielić zadania.

W pierwszym rzędzie trzeba będzie wskazać odpowiednie środki i uszeregować je pod względem ważności, a następnie dokonać ich wyboru w drodze procesu decyzyjnego, który w dostatecznym stopniu angażuje wszystkie zainteresowane strony, tak aby zapewnić dobre zrozumienie środków, ich konieczności i ważności, gwarantując tym samym szerokie poparcie. Pierwsze wskazówki metodologiczne dotyczące sposobów identyfikowania takich środków i ich uszeregowania pod względem ważności zawarto w wytycznych dotyczących oceny ryzyka w sekcji na temat szacowania ryzyka⁽⁴⁾. Do innych przykładów, z którymi państwa członkowskie mogą chcieć się zapoznać, należą: narzędzie oceny zdolności zarządzania sytuacjami wyjątkowymi w obronie cywilnej (*Civil Defence Emergency Management Capability Assessment Tool*) opracowane przez ministerstwo obrony cywilnej i zarządzania sytuacjami wyjątkowymi w Nowej Zelandii⁽⁵⁾, holenderska krajowa strategia bezpieczeństwa i ochrony oraz przewodnik francuskiej dystrykcji obrony i bezpieczeństwa cywilnego (*Direction de la Défense et de la Sécurité Civile*), ORSEC⁽⁶⁾ – *Organisation de la Réponse de Sécurité Civile*. Bardziej kompletny wykaz dobrych praktyk jest dostępny na europejskiej platformie przystosowania się do zmiany klimatu (CLIMATE-ADAPT)⁽⁷⁾. Uzupełnianie z czasem wykazu dobrych praktyk i przykładów może się przyczynić do procesu oceny.

Metodologie dotyczące planowania zarządzania ryzykiem na szczeblu krajowym lub odpowiednim niższym szczeblu będą musiały być dostosowane do potrzeb i struktury zarządzania państw członkowskich. Może to obejmować plan zarządzania ryzykiem w odniesieniu do każdego rodzaju ryzyka lub wszystkich rodzajów ryzyka łącznie, z podziałem najważniejszych rodzajów ryzyka na wykonalne operacje – tj. środki zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości – w celu zmniejszenia ryzyka, dostosowania się do ryzyka lub ograniczenia ryzyka do akceptowanych poziomów. Może to być również porównanie różnych środków pod względem ich korzystnego wpływu netto oraz kosztów ich wdrożenia.

Ważne jest, aby proces planowania prowadził do identyfikacji oraz wyboru odpowiednich i konkretnych środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, przeznaczonych do wdrożenia. Do tego celu wykorzystane zostaną wyniki oceny ryzyka.

3.2.3. Wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości

W ramach trzeciego wymiaru oceny zdolności zarządzania ryzykiem państwa członkowskie powinny ocenić swoje zdolności wdrożenia środków wskazanych w planie zarządzania ryzykiem. Wdrażanie obejmuje przydział zadań i zasobów, monitorowanie oraz proces oceny i podsumowania doświadczeń i wniosków.

⁽¹⁾ Skutki zagrożeń częściowo zależą od istniejących środków ograniczających i zapobiegawczych. W ocenie ryzyka uwzględnia się istniejące środki w celu oceny skutków, prawdopodobieństwa wystąpienia i hierarchii ważności rodzajów ryzyka.

⁽²⁾ SEC(2010), 1626 final z 21.12.2010, s. 29.

⁽³⁾ Podczas planowania powinno się uwzględnić plany opracowane w odniesieniu do sektorowych rodzajów ryzyka, na przykład plany zarządzania ryzykiem powodziowym opracowane na podstawie dyrektywy powodziowej (dyrektywa 2007/60/WE).

⁽⁴⁾ Strona 30 wytycznych dotyczących oceny ryzyka.

⁽⁵⁾ <http://www.civildefence.govt.nz/cdem-sector/monitoring-and-evaluation/cdem-capability-assessment-tool/>

⁽⁶⁾ Guide ORSEC Départemental, Direction générale de la sécurité civile et de la gestion des crises, <http://www.interieur.gouv.fr/Leministere/Securite-civile/Documentation-technique/Planification-et-exercices-de-Securite-civile>

⁽⁷⁾ <http://climate-adapt.eea.europa.eu/data-and-downloads?searchtext=&searchsectors=DISASTERRISKREDUCTION&searchtypes=ACTION#>

3.3. Rola wytycznych

W wytycznych proponuje się metodologię oceny, która nie jest wyczerpująca i będzie musiała być dostosowana do potrzeb każdego państwa członkowskiego. Wytyczne należy postrzegać jako wspólny punkt wyjścia i dążyć do wspólnego zrozumienia elementów, które powinny się znaleźć w krajowych ocenach zdolności zarządzania ryzykiem.

Ocenę zdolności zarządzania ryzykiem należy rozpocząć od szczegółowego (jakościowego i w stosownych przypadkach ilościowego) opisu cyklu zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi. Pytania wymienione w sekcji 4 mają posłużyć podmiotom na szczeblu krajowym lub niższym w państwach członkowskich za wskazówkę w ocenie ich zdolności zarządzania ryzykiem na podstawie zestawu kryteriów dotyczących zdolności administracyjnych, technicznych i finansowych. Przy udzielaniu odpowiedzi na te zasadnicze pytania ważne jest zbadanie sytuacji w ujęciu jakościowym, a w miarę możliwości także ilościowym, wskazując, jakie rozpoznano potrzeby oraz jakie środki przedsięwzięto lub można przedsięwziąć.

Ważne jest nie tylko przeprowadzenie oceny ogólnych zdolności administracyjnych, technicznych i finansowych w celu właściwej oceny trzech wymiarów cyklu zarządzania klęskami żywiołowymi, ale również oszacowanie zdolności w świetle rodzajów ryzyka uznanych za priorytetowe (w tym rodzajów ryzyka rozpoznanych w procesie krajowych ocen ryzyka), aby uzyskać realistyczną ocenę zarządzania konkretnymi rodzajami ryzyka.

Ocenę zdolności zarządzania ryzykiem można streścić przy pomocy modelu przedstawionego w sekcji 5, który w zamyśle ma zawierać krótki przegląd samooceny zdolności zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi.

4. TREŚĆ OCENY

Zgodnie z decyzją ocena na szczeblu krajowym lub odpowiednim niższym szczeblu powinna zawierać trzy sekcje – ocenę ryzyka, planowanie zarządzania ryzykiem oraz wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości. Każda sekcja powinna się skupiać na zbiorze elementów związanych ze zdolnościami administracyjnymi, technicznymi i finansowymi, takich jak ramy, koordynacja, wiedza fachowa, zainteresowane strony, informacja i komunikacja, metodologia, infrastruktura, wyposażenie i finansowanie.

4.1. Ocena ryzyka

Ta sekcja zawiera zestaw pytań dotyczących zdolności administracyjnych, technicznych i finansowych w zakresie przeprowadzania ocen ryzyka.

W ocenie zdolności administracyjnych ważne jest skupienie się na istnieniu odpowiednich ram, podziale kompetencji i obowiązków, dostępności wymaganej wiedzy fachowej, stopniu zaangażowania zewnętrznych zainteresowanych stron oraz komunikacji.

W ocenie zdolności technicznych należy zwrócić uwagę na ocenę wykorzystania odpowiedniej metodologii i infrastruktury. Przeprowadzenie kompleksowej oceny ryzyka powinno też obejmować w stosownych przypadkach transgraniczny i międzysektorowy wymiar ryzyka, a także wpływ na infrastrukturę.

W ocenie zdolności finansowych istotne jest oszacowanie dostępności zasobów finansowych.

Wystarczająco szczegółowe odpowiedzi na każde z tych pytań powinny zawierać wyjaśnienia dotyczące tego, jakie oceny ryzyka są przeprowadzane oraz w jaki sposób i kiedy się je przeprowadza, a także dane, wartości liczbowe i odwołania do źródeł, jeśli są adekwatne i dostępne.

Ramy

Ocena ryzyka powinna być zdefiniowana i stanowić część ogólnych ram.

Pytanie 1: Czy ocena ryzyka mieści się w ogólnych ramach?

Wyjaśnienie: Wyjaśnić, czy są to ramy prawne, czy proceduralne oraz czy są one określone na szczeblu krajowym czy odpowiednim niższym szczeblu.

Koordynacja

Struktura zarządzania ryzykiem zawiera jasny podział obowiązków między wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w ocenę ryzyka, co pozwala uniknąć nakładania się obowiązków i zdolności oraz ich niedopasowania.

Pytanie 2: Czy podmiotom uczestniczącym w ocenie ryzyka przypisano jasno zdefiniowane obowiązki i role/funkcje?

Wyjaśnienie: Opisać, na jakiej podstawie dokonuje się podziału obowiązków związanych z oceną ryzyka w obrębie administracji, czy ta podstawa bądź odpowiednie procedury są udokumentowane na piśmie (np. w dokumentach prawnych) oraz jak postępuje się w przypadkach nakładania się obowiązków lub występowania nowych potrzeb.

Pytanie 3: Czy obowiązki związane z oceną specyficznych rodzajów ryzyka są przydzielone najwłaściwszym podmiotom?

Wyjaśnienie: Opisać proces uczestniczenia właściwych podmiotów w ocenie ryzyka oraz w jaki sposób zapewniana jest odpowiedzialność za specyficzne rodzaje ryzyka w następstwie oceny ryzyka.

Pytanie 4: Czy do ocen ryzyka włączono międzysektorowy wymiar ryzyka?

Wyjaśnienie: Opisać, które z ocenionych rodzajów ryzyka uwzględniają wymiar międzysektorowy i obejmują wiele zagrożeń, a także, do jakiego stopnia jest to uwzględnione w scenariuszu ryzyka. W stosownych przypadkach opisać charakter współpracy z innymi organami na szczeblu krajowym lub odpowiednim niższym szczeblu w zakresie przeprowadzania tych ocen ryzyka.

Wiedza fachowa

Eksperti przeprowadzający ocenę ryzyka powinni mieć niezbędne kompetencje i obowiązki oraz przejść odpowiednie szkolenie w zakresie oceny ryzyka.

Pytanie 5: Czy podział obowiązków w zakresie oceny ryzyka jest poddawany regularnym przeglądom?

Wyjaśnienie: Opisać, które podmioty lub departamenty uczestniczą w ocenie ryzyka, w jaki sposób dokonuje się ich identyfikacji/wyboru, jakie kompetencje są uwzględniane przy podziale obowiązków.

Pytanie 6: Czy eksperci odpowiedzialni za ocenę ryzyka są odpowiednio poinformowani, wyszkoleni i doświadczeni w zakresie oceny ryzyka?

Wyjaśnienie: Wskazać, czy i jakiego rodzaju szkolenia są dostępne dla ekspertów, a także opisać poziom doświadczenia ekspertów oraz specjalistyczną wiedzę fachową i narzędzia, które są wykorzystywane i uważane za niezbędne przy przeprowadzaniu ocen ryzyka.

Inne zainteresowane strony

Zdolność oceny ryzyka w coraz większym stopniu zależy od zaangażowania różnych zainteresowanych stron, publicznych i prywatnych. Podmioty przeprowadzające oceny ryzyka mogą współpracować z wieloma zainteresowanymi stronami, w tym z sektora prywatnego, środowiska akademickiego i innych jednostek sektora instytucji rządowych i samorządowych, które nie są bezpośrednio zaangażowane w proces oceny.

Pytanie 7: Czy właściwe zainteresowane strony są zaangażowane w proces oceny ryzyka?

Wyjaśnienie: Opisać różne rodzaje właściwych zainteresowanych stron zaangażowanych w proces oceny ryzyka. Mogą się do nich zaliczać ośrodki akademickie, badawczo-naukowe, sektor prywatny, jak również instytucje rządowe i samorządowe niezaangażowane bezpośrednio w proces oceny, w tym instytucje z innych państw członkowskich lub organizacje międzynarodowe. Państwa członkowskie mogłyby zwrócić uwagę na wszelkie wdrożone doświadczenia i wnioski, którymi można by się podzielić.

Informacja i komunikacja

Ocena ryzyka wymaga skutecznych systemów informacji i komunikacji. Zrozumienie wymaganych zdolności administracyjnych w zakresie komunikowania wyników ocen ryzyka oraz ich znaczenia dla ogólnej strategii komunikacji ryzyka może pomóc w usprawnieniu wymiany informacji, wymiany danych oraz komunikacji z właściwymi zainteresowanymi stronami.

Pytanie 8: Czy dostępne są niezbędne zdolności administracyjne w zakresie komunikowania wyników ocen ryzyka ogółowi społeczeństwa?

Wyjaśnienie: Szczegółowo opisać, w jaki sposób zorganizowana jest komunikacja z obywatelami w zakresie upowszechniania wyników ocen ryzyka.

Pytanie 9: Czy dostępne są niezbędne zdolności administracyjne w zakresie komunikacji wewnętrznej wyników ocen ryzyka, w tym scenariuszy ryzyka, wdrożonych doświadczeń i wniosków itp.?

Wyjaśnienie: Opisać, w jaki sposób zorganizowany jest przepływ informacji między różnymi organami publicznymi i różnymi szczeblami administracji.

Pytanie 10: Czy wyniki ocen ryzyka są zawarte w strategii komunikacji ryzyka?

Wyjaśnienie: Opisać, w jaki sposób upowszechnianie publicznie dostępnych wyników ocen ryzyka jest uwzględnione w strategii komunikacji ryzyka na szczeblu krajowym lub odpowiednim niższym szczeblu.

Metodologia

Pytanie 11: Czy podmiot na szczeblu krajowym lub niższym opracował metodologię oceny ryzyka? Czy metodologia ta została opisana lub opublikowana i jakie są jej zasadnicze elementy?

Wyjaśnienie: Opisać podejście do oceny ryzyka na szczeblu krajowym lub niższym (w rozbiciu na rodzaje ryzyka, zawierające scenariusze, przykłady z życia, ogólne); opisać metodologię stosowaną w analizie możliwych skutków, metodę obliczania prawdopodobieństwa, względy lub metodologię brane pod uwagę przy szeregowaniu rodzajów ryzyka pod względem ważności; opisać, czy oceny ryzyka poddawane są przeglądowi i w jakich przedziałach czasowych, czy metodologia jest opisana w jakimś dokumencie, czy metodologia oceny ryzyka jest jawna i dla kogo, czy jakiegokolwiek informacje zawarte w ocenie ryzyka są publicznie dostępne.

Pytanie 12: Czy do ocen ryzyka włączono transgraniczny wymiar ryzyka?

Wyjaśnienie: Opisać, które z ocenianych rodzajów ryzyka zawierają wymiar transgraniczny i w jakim stopniu wymiar ten jest uwzględniony w ocenie ryzyka (np. budowanie scenariusza). W stosownych przypadkach państwa członkowskie mogłyby opisać charakter swojej współpracy z innymi państwami członkowskimi w zakresie przeprowadzania ocen ryzyka o wymiarze transgranicznym.

Pytanie 13: Czy w ocenach ryzyka uwzględnia się infrastrukturę?

Wyjaśnienie: Wskazać, jakie rodzaje infrastruktury krytycznej (zarówno krajowej, jak i europejskiej) są uwzględniane przy opracowywaniu scenariuszy i ocenie ryzyka. Mogą się do nich zaliczać między innymi drogi, budynki, zapory, tory kolejowe, mosty, satelity, systemy podziemne, kable, szpitale, placówki służące za schronienie.

Technologie informacyjno-komunikacyjne

Pytanie 14: Czy dostępna jest odpowiednia infrastruktura ICT do przeprowadzania ocen ryzyka?

Wyjaśnienie: Opisać, jakiego rodzaju infrastruktura jest dostępna do celów przeprowadzania ocen ryzyka (mogą się do niej zaliczać narzędzia ICT, satelity itp.). Państwa członkowskie mogłyby opisać będące w toku badania nad rozwojem nowej infrastruktury ICT służącej ocenie ryzyka. W przypadku infrastruktury dzielonej z innymi krajami państwa członkowskie mogłyby również opisać rodzaj mającej miejsce współpracy (np. zobrazowanie satelitarne).

Pytanie 15: Czy dostępne są odpowiednie informacje i dane (w tym dane historyczne) do przeprowadzania ocen ryzyka?

Wyjaśnienie: Opisać, jakie źródła informacji i danych są wykorzystywane i czy istnieją bazy danych służące do przeprowadzania ocen ryzyka. Państwa członkowskie mogłyby opisać aktualnie prowadzone nowe działania mające na celu usprawnienie gromadzenia danych i informacji.

Finansowanie

Finansowanie obejmuje ogólną identyfikację, szacowanie i rezerwację środków finansowych wymaganych do przeprowadzenia i aktualizacji ocen ryzyka.

Pytanie 16: Czy dostępne są odpowiednie zdolności finansowe do prowadzenia i aktualizacji prac w zakresie ocen ryzyka?

Wyjaśnienie: Opisać, czy dostępne są zasoby finansowe do celów opracowywania ocen ryzyka i zapewnienia aktualizacji istniejących ocen.

4.2. Planowanie zarządzania ryzykiem

Ta sekcja zawiera zestaw pytań dotyczących zdolności administracyjnych, technicznych i finansowych w zakresie planowania zarządzania ryzykiem.

W ocenie zdolności administracyjnych ważne jest skupienie się na koordynacji procesu, dostępności wymaganej wiedzy fachowej, istnieniu właściwych metodologii, stopniu zaangażowania zewnętrznych zainteresowanych stron oraz komunikacji.

W ocenie zdolności technicznych należy zwrócić uwagę na ocenę wykorzystania odpowiedniego wyposażenia.

W ocenie zdolności finansowych istotne jest oszacowanie dostępności zasobów finansowych.

Wystarczająco szczegółowe odpowiedzi na każde z tych pytań powinny zawierać wyjaśnienia dotyczące tego, jakie działania zostały zrealizowane, w jaki sposób i kiedy, a także dane, wartości liczbowe i odwołania do źródeł, jeśli są adekwatne i dostępne.

Koordinacja

Struktura zarządzania ryzykiem zawiera jasny podział obowiązków między wszystkimi podmiotami zaangażowanymi w planowanie zarządzania ryzykiem, co pozwala uniknąć nakładania się obowiązków i zdolności oraz ich niedopasowania.

Pytanie 17: Czy podmiotom uczestniczącym w planowaniu środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości przypisano jasno zdefiniowane obowiązki i role/funkcje?

Wyjaśnienie: Opisać, na jakiej podstawie dokonuje się podziału obowiązków związanych z procesem planowania w obrębie administracji, czy ta podstawa bądź odpowiednie procedury są udokumentowane na piśmie (np. w dokumentach prawnych), jak postępuje się w przypadkach nakładania się obowiązków lub występowania nowych potrzeb, a także czy uwzględnia się wymiar międzysektorowy.

Pytanie 18: Czy wyznaczone są obowiązki w zakresie planowania na wypadek wystąpienia specyficznych rodzajów ryzyka i czy są one regularnie oceniane?

Wyjaśnienie: Opisać, w jaki sposób zapewnia się odpowiedzialność za planowanie na wypadek specyficznych rodzajów ryzyka i czy istnieje proces oceny podziału obowiązków w zakresie specyficznych rodzajów ryzyka.

Wiedza fachowa

Powinna istnieć metodologia w zakresie planowania zasobów ludzkich, aby zapewnić optymalną obsadę stanowisk. Eksperci, którym powierzono zadanie planowania zarządzania ryzykiem, powinni dysponować niezbędnymi informacjami i przejść odpowiednie szkolenie.

Pytanie 19: Czy wystarczająca jest liczba ekspertów gotowych do wykonywania zadań w zakresie planowania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości na podstawie rodzajów ryzyka rozpoznanych w ocenie ryzyka?

Wyjaśnienie: Opisać, które podmioty lub departamenty uczestniczą w procesie planowania, w jaki sposób dokonuje się ich identyfikacji/wyboru, czy obsadzenie stanowisk uważane jest za adekwatne.

Pytanie 20: Czy dostępne są efektywne szkolenia dla ekspertów na różnych szczeblach, którzy są odpowiedzialni za planowanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?

Wyjaśnienie: Opisać, czy i jakiego rodzaju szkolenia są dostępne dla ekspertów realizujących działania w zakresie planowania.

Pytanie 21: Czy eksperci zajmujący się planowaniem środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości są poinformowani co do ogólnych celów polityki/priorytetów w zakresie zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi?

Wyjaśnienie: Wskazać, czy istnieje strategia zarządzania ryzykiem, a jeśli tak, to opisać, w jaki sposób informacje na temat celów, priorytetów lub procesów są przekazywane ekspertom zajmującym się planowaniem środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości.

Pytanie 22: Czy istnieje proces zapewniający zachowanie i dalsze rozwijanie wiedzy fachowej ekspertów, którym powierzono zadanie planowania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?

Wyjaśnienie: Opisać, w jaki sposób wiedza fachowa jest rozpowszechniana w gronie ekspertów zaangażowanych w proces planowania i jak zapewnia się zachowanie tej wiedzy.

Metodologia

Podmiot na szczeblu krajowym lub niższym powinien być opracować metodologię w zakresie planowania zarządzania ryzykiem w odniesieniu do oczekiwanych skutków rozpoznanych rodzajów ryzyka, które ocenia się zgodnie z opracowaną metodologią i szereguje pod względem ważności.

Pytanie 23: Czy różne podmioty odpowiedzialne dysponują metodologiami opracowanymi na potrzeby planowania zarządzania ryzykiem? Jakie są zasadnicze elementy tych metodologii?

Wyjaśnienie: Opisać podejście do procesu planowania na szczeblu krajowym lub niższym, opisać metodologie stosowane do opracowywania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości oraz do analizy ich możliwego wpływu na ograniczanie ryzyka.

Pytanie 24: Czy metodologie w zakresie planowania zarządzania ryzykiem obejmują identyfikację infrastruktury przydatnej w ograniczaniu rozpoznanych rodzajów ryzyka?

Wyjaśnienie: Opisać, w jaki sposób identyfikuje się przydatną infrastrukturę, jak ocenia jej stan z punktu widzenia ograniczania ryzyka, czy sporządza się wykaz istotnej infrastruktury i poddaje go regularnym przeglądom i czy rozpoznaje się potrzeby inwestycyjne.

Inne zainteresowane strony

Zdolność zarządzania ryzykiem w coraz większym stopniu zależy od zaangażowania i współpracy różnych zainteresowanych stron, publicznych i prywatnych, takich jak agencje zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi, służba zdrowia, straż pożarna, policja, operatorzy w sektorze transportu/energii elektrycznej/łączności, organizacje wolontariackie, obywatele/wolontariusze, eksperci naukowcy, siły zbrojne lub organizacje w innych państwach członkowskich.

Pytanie 25: Czy właściwe publiczne i prywatne zainteresowane strony są poinformowane i zaangażowane w proces planowania?

Wyjaśnienie: Opisać podejście do zaangażowania publicznych/prywatnych zainteresowanych stron, wskazać rodzaje zainteresowanych stron, które przyczyniają się do procesu planowania, oraz opisać wszelkie wdrożone doświadczenia i wnioski, którymi można się podzielić.

Pytanie 26: Czy informacje na temat jakichkolwiek rodzajów ryzyka rozpoznanych w ocenie ryzyka są udostępniane publicznym lub prywatnym przedsiębiorstwom, a jeśli tak, to w jaki sposób zapewnia się bodźce zachęcające do planowania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości przez ogół społeczeństwa i te przedsiębiorstwa?

Wyjaśnienie: Opisać interakcje z organizacjami partnerskimi w procesie planowania, czy i jakie porozumienia obowiązują w celu zapewnienia wystarczającej jakości, w jaki sposób środki zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości zaplanowane przez te organizacje rzeczywiście przyczyniają się do oczekiwanego ograniczenia ryzyka.

Pytanie 27: Czy podmioty na szczeblu krajowym lub niższym są zaangażowane w transgraniczne planowanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?

Wyjaśnienie: Opisać, w jakich transgranicznych działaniach w zakresie planowania ostatnio uczestniczyły te podmioty i czy z tego wspólnego procesu planowania wynikły konkretne rozwiązania służące dalszej współpracy (np. protokoły ustaleń lub umowy o gwarantowanym poziomie usług); ponadto opisać wdrożone doświadczenia i wnioski, którymi można się podzielić.

Informacja i komunikacja

Zarządzanie złożonymi rodzajami ryzyka wymaga skutecznych systemów informacyjnych i komunikacyjnych służących planowaniu środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości. Podmioty na szczeblu krajowym lub niższym muszą więc zapewnić zasady i procedury umożliwiające wymianę informacji i danych oraz komunikację z różnymi zainteresowanymi stronami.

Pytanie 28: Czy właściwe zainteresowane strony, w tym obywatele, są poinformowani co do kluczowych elementów planowania zarządzania ryzykiem?

Wyjaśnienie: Opisać, w jaki sposób zorganizowany jest przepływ informacji między różnymi publicznymi i prywatnymi zainteresowanymi stronami oraz różnymi szczeblami administracji w celu zapewnienia, aby właściwe zainteresowane strony były zorientowane i zdolne do dzielenia się swoją wiedzą. Państwa członkowskie mogłyby też szczegółowo przedstawić, w jaki sposób zorganizowana jest komunikacja z obywatelami dotycząca planowania pewnych środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, oraz dokładnie opisać wdrożone doświadczenia i wnioski, którymi można się podzielić.

Wyposażenie

Częścią oceny zdolności technicznej jest stwierdzenie, czy dostępne jest wyposażenie niezbędne do planowania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości. Mogą to być narzędzia informatyczne (oprogramowanie) wspierające proces planowania.

Pytanie 29: Czy dostępne są wyposażenie i narzędzia potrzebne do wspierania lub realizacji działań w zakresie planowania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?

Wyjaśnienie: Opisać, czy i jakie wyposażenie i narzędzia są dostępne, czy występują jakieś dalsze potrzeby, niedopasowania lub nakładanie się zasobów.

Finansowanie

Finansowanie obejmuje ogólną identyfikację, szacowanie i rezerwację środków finansowych uznanych za niezbędne do wywiązania się z potencjalnych zobowiązań finansowych w zakresie zarządzania ryzykiem (finansowanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości) wynikających z określenia priorytetowych rodzajów ryzyka. Uwzględnia się tu także udział zainteresowanych stron w finansowaniu zarządzania ryzykiem w stosownych przypadkach.

Pytanie 30: Czy w ramach procesu planowania dokonuje się oszacowania potrzeb finansowych związanych z wdrożeniem środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości oraz identyfikuje możliwe źródła finansowania?

Wyjaśnienie: Opisać, czy istnieje metodologia szacowania potrzeb finansowych, jakie źródła finansowania są identyfikowane oraz czy występowało lub zamierza się wystąpić o finansowanie ze środków unijnych.

Pytanie 31: Czy w ramach procesu planowania uwzględnia się przyszłe plany inwestycyjne oraz możliwą rolę finansowania z sektora prywatnego?

Wyjaśnienie: Opisać, czy i w jaki sposób proces planowania pomaga w identyfikowaniu przyszłych priorytetów inwestycyjnych, na ile zaangażowane w ten proces są organizacje prywatne i czy podejmuje się starania o współpracę z sektorem prywatnym w celu finansowania priorytetowych inwestycji.

Pytanie 32: Czy w ramach procesu planowania identyfikuje się bądź określa procedury lub plany z wyprzedzeniem, aby zapewnić finansowanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości potrzebnych do ograniczenia rozpoznanych rodzajów ryzyka?

Wyjaśnienie: Opisać, w jaki sposób w procesie planowania traktuje się kwestie budżetowe i prawne związane z elastycznym podziałem zasobów, czy podejmuje się bądź wprowadza konkretne środki umożliwiające elastyczność oraz czy istnieją bariery prawne lub polityczne utrudniające takie podejście.

4.3. Wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości

Ta sekcja zawiera zestaw pytań dotyczących zdolności administracyjnych, technicznych i finansowych w zakresie wdrażania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości.

W ocenie zdolności administracyjnych ważne jest skupienie się na istnieniu właściwych strategii, polityki i metodologii, dostępności wymaganej wiedzy fachowej, koordynacji procesu, stopniu zaangażowania zainteresowanych stron oraz komunikacji i obowiązujących procedurach.

W ocenie zdolności technicznych należy zwrócić uwagę na ocenę wykorzystania odpowiedniej infrastruktury, wyposażenia i materiałów oraz na dostępność i adekwatność specjalistycznej wiedzy fachowej.

W ocenie zdolności finansowych istotne jest oszacowanie dostępności zasobów finansowych.

Wystarczająco szczegółowe odpowiedzi na każde z tych pytań powinny zawierać wyjaśnienia dotyczące tego, jakie działania zostały zrealizowane, w jaki sposób i kiedy, a także dane, wartości liczbowe i odwołania do źródeł, jeśli są adekwatne i dostępne.

Strategia/polityka/metodologia

Podmioty na szczeblu krajowym lub niższym wypracowały podejścia służące wdrażaniu środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości. Oczekiwane skutki planowanych środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości pod względem ograniczenia ryzyka są poddawane ocenie i środki te są odpowiednio szeregowane pod względem ważności oraz dostosowywane.

Pytanie 33: Czy wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości jest powiązane z planowaniem zarządzania ryzykiem? Czy jest częścią strategii lub polityki oraz czy określono metodologię w tym zakresie?

Wyjaśnienie: Opisać podejście stosowane na szczeblu krajowym lub niższym łączące proces planowania z wdrażaniem środków; opisać, w jaki sposób odbywa się wdrażanie środków, jak analizuje się ich efekty pod względem zmniejszania ryzyka, przystosowania się do niego i łagodzenia jego skutków oraz jak płynące z tego wnioski są wykorzystywane w dalszych pracach w zakresie planowania i oceny ryzyka z odpowiednim uwzględnieniem spójności z istniejącymi środkami zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości w zakresie przystosowania się do skutków zmiany klimatu, jeśli takie środki są dostępne.

Pytanie 34: Czy opracowano metody zgłaszania przypadków szkód materialnych i strat w ludziach i czy koszty szkód są szacowane, dokumentowane i zachowywane?

Wyjaśnienie: Opisać, jakie opracowano metody zgłaszania przypadków szkód materialnych i strat w ludziach, czy dane te są udostępniane zainteresowanym stronom i obywatelom, czy zainteresowane strony przyczyniają się do zgłaszania szkód lub szacowania kosztów, czy szkody są regularnie lub od czasu do czasu dokumentowane i zachowywane, jakie ramy czasowe bierze się pod uwagę oraz czy zgłoszenia te są udostępniane ogółowi społeczeństwa.

Koordynacja

Struktura zarządzania ryzykiem zawiera jasny podział obowiązków między wszystkimi podmiotami zaangażowanymi we wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, co pozwala uniknąć nakładania się obowiązków i zdolności oraz ich niedopasowania.

Pytanie 35: Czy podmiotom uczestniczącym we wdrażaniu środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości przypisano jasno zdefiniowane obowiązki i role/funkcje?

Wyjaśnienie: Opisać, na jakiej podstawie dokonuje się podziału obowiązków związanych z procesem wdrażania w obrębie administracji, czy odpowiednie procedury są udokumentowane na piśmie (np. w dokumentach prawnych), jak postępuje się w przypadkach nakładania się obowiązków, ich niedopasowania lub występowania dalszych potrzeb, a także czy uwzględnia się wymiar międzysektorowy.

Wiedza fachowa

Istnieje metodologia w zakresie planowania zasobów ludzkich służąca zapewnieniu optymalnej obsady stanowisk. Stosowane są narzędzia zarządzania wynikami pracy personelu, w tym regularne przeglądy potrzeb szkoleniowych i rozwojowych.

Pytanie 36: Czy podział obowiązków między ekspertami zaangażowanymi we wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości jest aktualny i czy dostępne są wystarczające zasoby konieczne do wdrożenia środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości na podstawie procesu planowania?

Wyjaśnienie: Wskazać, które podmioty (np. departamenty, agencje) uczestniczą we wdrażaniu środków, opisać, w jaki sposób identyfikuje się/wybiera te podmioty, jakie kompetencje personelu są uwzględniane przy podziale obowiązków oraz czy obsadę stanowisk uważa się za właściwą.

Pytanie 37: Czy eksperci odpowiedzialni za wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości są odpowiednio poinformowani, wyszkoleni i doświadczeni?

Wyjaśnienie: Opisać, czy i jakiego rodzaju szkolenia są dostępne dla personelu zajmującego się wdrażaniem środków, jak często osoby te były już zaangażowane we wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, w jaki sposób informacje na temat celów, priorytetów lub procesów zostały przekazane personelowi zajmującemu się wdrażaniem środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości.

Inne zainteresowane strony

Zdolność zarządzania ryzykiem w coraz większym stopniu zależy od zaangażowania i współpracy różnych zainteresowanych stron, publicznych i prywatnych, takich jak agencje zarządzania katastrofami, służba zdrowia, straż pożarna, policja, operatorzy w sektorze transportu/energii elektrycznej/łączności, organizacje wolontariackie, obywatele/wolontariusze, eksperci naukowcy, siły zbrojne lub organizacje w innych państwach członkowskich (transgraniczne zarządzanie ryzykiem). Radzenie sobie z nowymi rodzajami ryzyka wymaga zatem stworzenia sieci reagowania, która jest w stanie zmobilizować wszystkie wymagane zdolności różnych zainteresowanych stron.

Pytanie 38: Czy właściwe podmioty są poinformowane i zaangażowane we wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?

Wyjaśnienie: Opisać podejście do zaangażowania publicznych/prywatnych zainteresowanych stron lub do zarządzania siecią, wskazać rodzaje zainteresowanych stron, które przyczyniają się do wdrażania środków, oraz opisać wdrożone doświadczenia i wnioski, którymi można się podzielić.

Pytanie 39: Czy podmiot na szczeblu krajowym lub niższym jest zaangażowany we wdrażanie transgranicznych środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?

Wyjaśnienie: Opisać, jakie transgraniczne środki zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości są wdrażane, jakie inne zainteresowane strony są w to zaangażowane i czy z tego wspólnego wdrażania środków wynikły konkretne rozwiązania służące dalszej współpracy (np. protokoły ustaleń lub umowy o gwarantowanym poziomie usług); ponadto opisać wdrożone doświadczenia i wnioski, którymi można się podzielić.

Pytanie 40: Czy wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości przez te publiczne lub prywatne zainteresowane strony odbywa się na wystarczającym poziomie, aby osiągnąć oczekiwane wyniki w zakresie ograniczania ryzyka?

Wyjaśnienie: Opisać, czy obowiązują porozumienia w celu zapewnienia wystarczającej jakości i w jaki sposób środki zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości wdrażane przez te organizacje rzeczywiście przyczyniają się do oczekiwanego ograniczenia ryzyka; ponadto opisać wszelkie doświadczenia, którymi można się podzielić.

Procedury

Zarządzanie ryzykiem musi obejmować opracowywanie ustanowionych procesów, aby zapewnić funkcjonowanie systemu zarządzania ryzykiem. Dlatego w procesie wdrażania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości trzeba określić procedury, które przyczyniają się do redukcji ryzyka.

Pytanie 41: Czy wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości obejmuje opracowywanie procedur wczesnego ostrzegania, aktywacji, sterowania, dezaktywacji lub monitorowania?

Wyjaśnienie: Wskazać, czy istnieją procedury, opisać, jak funkcjonują w praktyce, czy opracowywane są standardowe procedury operacyjne, dla jakich operacji opracowuje się takie procedury, a także opisać wszelkie wdrożone doświadczenia i wnioski, którymi można się podzielić.

Informacja i komunikacja

Zarządzanie złożonymi rodzajami ryzyka wymaga skutecznych systemów informacyjnych i komunikacyjnych służących wdrażaniu środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości. Podmioty na szczeblu krajowym lub niższym muszą więc zapewnić, że stosują zasady i procedury umożliwiające wymianę informacji i danych oraz komunikację z właściwymi zainteresowanymi stronami, w tym obywatelami, na każdym etapie wdrażania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości.

Pytanie 42: Czy niezbędne informacje są dostępne i regularnie przekazywane w obrębie podmiotu na szczeblu krajowym lub niższym?

Wyjaśnienie: Opisać, w jaki sposób zorganizowany jest przepływ informacji między różnymi podmiotami publicznymi oraz różnymi szczeblami administracji w celu zapewnienia, aby właściwe służby były zorientowane i zdolne do wnoszenia swojej wiedzy.

Pytanie 43: Czy obowiązują strategie komunikacji, w tym dotyczące stosowania różnych narzędzi medialnych (m.in. mediów społecznościowych), w celu efektywnej wymiany informacji z obywatelami, aby upowszechnić wiedzę i budować zaufanie?

Wyjaśnienie: Opisać sposób organizacji wymiany informacji i komunikacji z obywatelami przed wdrożeniem środków, w trakcie ich wdrażania i po zakończeniu tego procesu, a także opisać wszelkie wdrożone doświadczenia i wnioski, którymi można się podzielić.

Infrastruktura, w tym IT

W tej części oceny zdolności technicznej ocenia się, czy istniejąca infrastruktura, taka jak drogi, budynki, zapory, tory kolejowe, mosty, satelity, podziemne rury, kable, szpitale, placówki służące za schronienie, systemy wczesnego ostrzegania itp., uważana za istotną dla ograniczenia rozpoznanych rodzajów ryzyka, spełnia określone normy bezpieczeństwa lub standardy wydajności.

Pytanie 44: Czy analizowany jest stan infrastruktury uważanej za istotną dla wdrażania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?

Wyjaśnienie: Opisać, w jaki sposób identyfikuje się infrastrukturę, która jest krytyczna z punktu widzenia ograniczenia specyficznych rodzajów ryzyka, jak ocenia się jej stan z punktu widzenia ograniczania ryzyka, czy zestawia się wykaz istotnej infrastruktury i poddaje go regularnym przeglądom, czy rozpoznaje się potrzeby inwestycyjne i czy państwa członkowskie dysponują strategią w obszarze infrastruktury krytycznej.

Wyposażenie i materiały

W tej części oceny zdolności technicznej ocenia się, czy wyposażenie do celów zapobiegania i gotowości spełnia wymagane normy niezbędne do wdrożenia środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości.

Pytanie 45: Czy istnieje inwentarz dostępnego wyposażenia potrzebnego do wdrożenia planowanych środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości? Czy wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości obejmuje rozpoznanie ewentualnych potrzeb w zakresie wyposażenia na podstawie istniejącego inwentarza?

Wyjaśnienie: Wskazać, czy sporządza się i aktualizuje inwentarz dostępnego wyposażenia i jego wykorzystania. Opisać, czy i jakie potrzeby w zakresie wyposażenia są identyfikowane w procesie wdrażania, aby odpowiednio ograniczyć rodzaje ryzyka określone w procesie planowania, czy sporządza się i analizuje inwentarz dostępnego wyposażenia z punktu widzenia jego adekwatności pod względem ustalania dodatkowych potrzeb lub niedopasowań, a także jakie kroki podejmuje się w celu zaspokojenia tych potrzeb.

Pytanie 46: Czy podczas wdrażania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości rozpoznaje się rodzaje ryzyka związane z łańcuchem dostaw i czy podjęto działania w celu ograniczenia ryzyka niedoborów dostaw?

Wyjaśnienie: Opisać, czy i jakie rodzaje ryzyka związane z łańcuchem dostaw są rozpoznawane, w jaki sposób analizuje się ich skutki, czy i jakie działania są podejmowane w celu ograniczenia tych rodzajów ryzyka oraz czy zawiera się transgraniczne porozumienia lub umowy o współpracy w celu ograniczenia tych rodzajów ryzyka.

Specjalistyczna wiedza fachowa

Specjalistyczna wiedza fachowa obejmuje dostępne umiejętności i metodologie opracowane w celu wdrożenia środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości. Zważywszy, że specjalistyczna wiedza fachowa należy do zdolności niematerialnych, warunek ten wymaga również ochrony tych zdolności za pomocą dokumentacji lub wymiany wiedzy i uczenia się.

Pytanie 47: Czy eksperci, którym powierzono zadanie wdrożenia środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, dysponują niezbędną specjalistyczną wiedzą fachową, aby zagwarantować odpowiednie wdrożenie środków, i czy zapewnia się zachowanie i dalszy rozwój tej wiedzy?

Wyjaśnienie: Opisać, jaka specjalistyczna wiedza fachowa jest wykorzystywana i uważana za niezbędną do wdrożenia środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, czy i jakie narzędzia techniczne są stosowane w procesie wdrażania, czy eksperci są szkoleni w celu stałej aktualizacji wiedzy, aby byli w stanie odpowiednio stosować narzędzia techniczne, w jaki sposób wiedza jest wymieniana między osobami zaangażowanymi we wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, w jaki sposób zachęca się do doskonalenia zawodowego.

Pytanie 48: Czy eksperci, którym powierzono zadanie wdrożenia środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, dysponują wiedzą w zakresie stosowania procedur udzielania zamówień i procedur logistycznych, aby wykonywać te zadania, i czy zostali oni odpowiednio przeszkoleni w zakresie stosowania tych procedur?

Wyjaśnienie: Opisać, w jaki sposób i jakie szkolenia są zapewniane w celu budowania lub rozwijania tej wiedzy fachowej, bądź opisać wszelkie inne istniejące środki, które mogłyby pomóc w zdobywaniu tej wiedzy.

Pytanie 49: Czy eksperci, którym powierzono zadanie wdrożenia środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, dysponują wiedzą potrzebną do planowania cyklu rozwojowego i zdolności szybkiego reagowania oraz czy te metodologie są stosowane do przeprowadzania przeglądów funkcjonowania wyposażenia i systemów oraz stwierdzenia, czy możliwe jest zwiększenie zdolności w sytuacjach nadzwyczajnych?

Wyjaśnienie: Opisać, czy te metody są stosowane w odniesieniu do środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, czy i jakie szkolenia są zapewniane w celu budowania lub rozwijania tej wiedzy fachowej, bądź opisać wszelkie inne istniejące środki, które mogłyby pomóc w zdobywaniu tej wiedzy.

Finansowanie środków wykonawczych

W ramach tego wymogu ocenia się, czy zapewniona jest dostępność środków finansowych i czy można z nich szybko skorzystać w celu sfinansowania prawdopodobnych sytuacji nadzwyczajnych określonych w ocenie ryzyka i w procesie planowania.

Pytanie 50: Czy podczas wdrażania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, koniecznych do zmniejszenia rozpoznanych rodzajów ryzyka, dostosowania się do nich lub ich ograniczenia, identyfikuje się lub określa budżet, podstawę prawną i procedury, aby z wyprzedzeniem planować elastyczny podział zasobów?

Wyjaśnienie: Opisać, w jaki sposób w procesie wdrażania traktuje się kwestie budżetowe i prawne związane z elastycznym podziałem zasobów, czy podejmuje się bądź wprowadza konkretne środki umożliwiające elastyczność oraz czy istnieją niedopasowania lub dalsze potrzeby, bariery prawne lub polityczne utrudniające takie podejście.

Pytanie 51: Czy wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości obejmuje przygotowywanie porozumień z zainteresowanymi stronami regulujących dzielenie się kosztami?

Wyjaśnienie: Wskazać, czy istnieją jakieś plany dotyczące dzielenia się obciążeniami finansowymi; czy państwa członkowskie zwróciły się w tej sprawie do zainteresowanych stron, do jakich zainteresowanych stron się zwrócono i czy istnieją jakieś porozumienia dotyczące pokrycia tych kosztów lub czy podejmuje się starania o ich zawarcie.

5. STRESZCZENIE

Na zakończenie oceny państwa członkowskie będą miały dobry międzysektorowy przegląd różnych rodzajów ryzyka, z którymi będą musiały się zmierzyć, ocenę przydatności i rzeczywistych wyników procesu planowania zarządzania ryzykiem, w tym identyfikacji odpowiednich środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, a także jasny obraz procesów wdrażania tych środków.

Poniższa tabela może być wykorzystana jako narzędzie do sporządzenia streszczenia różnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem. Tabela ta byłaby uzupełnieniem oceny zdolności zarządzania ryzykiem na szczeblu krajowym lub odpowiednim niższym szczeblu, którą zgodnie z decyzją państwa członkowskie mają przeprowadzać i udostępniać Komisji co trzy lata od sfinalizowania niniejszych wytycznych.

W odniesieniu do każdego z poniższych pytań należy wskazać odpowiedni poziom na podstawie następującego podziału poziomów:

- n/d: brak zdolności lub nie uznano za stosowne budowania tej zdolności;
- 1): zdolność uznana za mającą zastosowanie – prace jeszcze się nie rozpoczęły;
- 2): stwierdzono istnienie zdolności – osiągnięto wstępne postępy;
- 3): zdolności zostały wdrożone w kluczowych obszarach;
- 4): zdolności są ugruntowane i usprawniane;
- uwagi: dalsze uzasadnienie wyboru poziomu.

	Pytania	Poziomy					Uwagi
		n/d	1)	2)	3)	4)	
Ocena ryzyka	Pytanie 1: Czy ocena ryzyka mieści się w ogólnych ramach?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 2: Czy właściwym podmiotom uczestniczącym w ocenie ryzyka przypisano jasno zdefiniowane obowiązki i role/funkcje?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 3: Czy obowiązki związane z oceną specyficznych rodzajów ryzyka są przydzielone najwłaściwszym podmiotom?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 4: Czy do ocen ryzyka włączono międzysektorowy wymiar ryzyka?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 5: Czy podział obowiązków w zakresie oceny ryzyka jest poddawany regularnym przeglądom?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 6: Czy eksperci odpowiedzialni za ocenę ryzyka są odpowiednio poinformowani, wyszkoleni i doświadczeni w zakresie oceny ryzyka?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 7: Czy właściwe zainteresowane strony są zaangażowane w proces oceny ryzyka?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 8: Czy dostępne są niezbędne zdolności administracyjne w zakresie komunikowania wyników ocen ryzyka ogółowi społeczeństwa?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 9: Czy dostępne są niezbędne zdolności administracyjne w zakresie komunikacji wewnętrznej wyników ocen ryzyka, w tym scenariuszy ryzyka, wdrożonych doświadczeń i wniosków itp.?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 10: Czy wyniki ocen ryzyka są zawarte w strategii komunikacji ryzyka?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 11: Czy podmiot na szczeblu krajowym lub niższym opracował metodologię oceny ryzyka? Czy metodologia ta została opisana lub opublikowana i jakie są jej zasadnicze elementy?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 12: Czy do ocen ryzyka włączono transgraniczny wymiar ryzyka?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 13: Czy w ocenie ryzyka uwzględnia się infrastrukturę?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 14: Czy dostępna jest odpowiednia infrastruktura ICT do przeprowadzania ocen ryzyka?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 15: Czy dostępne są odpowiednie informacje i dane (w tym dane historyczne) do przeprowadzania ocen ryzyka?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 16: Czy dostępne są odpowiednie zdolności finansowe do prowadzenia i aktualizacji prac w zakresie ocen ryzyka?	n/d	1)	2)	3)	4)	

	Pytania	Poziomy					Uwagi
		n/d	1)	2)	3)	4)	
Planowanie zarządzania ryzykiem	Pytanie 17: Czy podmiotom uczestniczącym w planowaniu środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości przypisano jasno zdefiniowane obowiązki i role/funkcje?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 18: Czy wyznaczone są obowiązki w zakresie planowania na wypadek wystąpienia specyficznych rodzajów ryzyka i czy są one regularnie oceniane?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 19: Czy wystarczająca jest liczba ekspertów gotowych do wykonywania zadań w zakresie planowania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości na podstawie rodzajów ryzyka rozpoznanych w ocenie ryzyka?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 20: Czy dostępne są efektywne szkolenia dla ekspertów na różnych szczeblach, którzy są odpowiedzialni za planowanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 21: Czy eksperci zajmujący się planowaniem środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości są poinformowani co do ogólnych celów polityki/priorytetów w zakresie zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 22: Czy istnieje proces zapewniający zachowanie i dalsze rozwijanie wiedzy fachowej ekspertów, którym powierzono zadanie planowania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 23: Czy różne podmioty odpowiedzialne dysponują metodologiami opracowanymi na potrzeby planowania zarządzania ryzykiem? Jakie są zasadnicze elementy tych metodologii?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 24: Czy metodologie w zakresie planowania zarządzania ryzykiem obejmują identyfikację infrastruktury przydatnej w ograniczaniu rozpoznanych rodzajów ryzyka?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 25: Czy właściwe publiczne i prywatne zainteresowane strony są poinformowane i zaangażowane w proces planowania?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 26: Czy informacje na temat jakichkolwiek rodzajów ryzyka rozpoznanych w ocenie ryzyka są udostępniane publicznym lub prywatnym przedsiębiorstwom, a jeśli tak, to w jaki sposób zapewnia się bodźce zachęcające do planowania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości przez ogół społeczeństwa i te przedsiębiorstwa?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 27: Czy podmioty na szczeblu krajowym lub niższym są zaangażowane w transgraniczne planowanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 28: Czy właściwe zainteresowane strony, w tym obywatele, są poinformowani co do kluczowych elementów planowania zarządzania ryzykiem?	n/d	1)	2)	3)	4)	

	Pytania	Poziomy					Uwagi
		n/d	1)	2)	3)	4)	
Wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości	Pytanie 29: Czy dostępne są wyposażenie i narzędzia potrzebne do wspierania lub realizacji działań w zakresie planowania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 30: Czy w ramach procesu planowania dokonuje się oszacowania potrzeb finansowych związanych z wdrożeniem środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości oraz identyfikuje możliwe źródła finansowania?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 31: Czy w ramach procesu planowania uwzględnia się przyszłe plany inwestycyjne oraz możliwą rolę finansowania z sektora prywatnego?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 32: Czy w ramach procesu planowania identyfikuje się bądź określa procedury lub plany z wyprzedzeniem, aby zapewnić finansowanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości potrzebnych do ograniczenia rozpoznanych rodzajów ryzyka?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 33: Czy wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości jest powiązane z planowaniem zarządzania ryzykiem? Czy jest częścią strategii lub polityki oraz czy określono metodologię w tym zakresie?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 34: Czy opracowano metody zgłaszania przypadków szkód materialnych i strat w ludziach i czy koszty szkód są szacowane, dokumentowane i zachowywane?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 35: Czy podmiotom uczestniczącym we wdrażaniu środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości przypisano jasno zdefiniowane obowiązki i role/funkcje?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 36: Czy podział obowiązków między ekspertami zaangażowanymi we wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości jest aktualny i czy dostępne są wystarczające zasoby konieczne do wdrożenia środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości na podstawie procesu planowania?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 37: Czy eksperci odpowiedzialni za wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości są odpowiednio poinformowani, wyszkoleni i doświadczeni?	n/d	1)	2)	3)	4)	
	Pytanie 38: Czy właściwe podmioty są poinformowane i zaangażowane we wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?	n/d	1)	2)	3)	4)	
Pytanie 39: Czy podmiot na szczeblu krajowym lub niższym jest zaangażowany we wdrażanie transgranicznych środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?	n/d	1)	2)	3)	4)		
Pytanie 40: Czy wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości przez te publiczne lub prywatne zainteresowane strony odbywa się na wystarczającym poziomie, aby osiągnąć oczekiwane wyniki w zakresie ograniczenia ryzyka?	n/d	1)	2)	3)	4)		

Pytania	Poziomy					Uwagi
Pytanie 41: Czy wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości obejmuje na przykład opracowywanie procedur wczesnego ostrzeżenia, aktywacji, sterowania, dezaktywacji lub monitorowania?	n/d	1)	2)	3)	4)	
Pytanie 42: Czy niezbędne informacje są dostępne i regularnie przekazywane w obrębie podmiotu na szczeblu krajowym lub niższym?	n/d	1)	2)	3)	4)	
Pytanie 43: Czy obowiązują strategie komunikacji, w tym dotyczące stosowania różnych narzędzi medialnych (m.in. mediów społecznościowych), w celu efektywnej wymiany informacji z obywatelami, aby upowszechnić wiedzę i budować zaufanie?	n/d	1)	2)	3)	4)	
Pytanie 44: Czy analizowany jest stan infrastruktury uważanej za istotną dla wdrażania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości?	n/d	1)	2)	3)	4)	
Pytanie 45: Czy istnieje inwentarz dostępnego wyposażenia potrzebnego do wdrożenia planowanych środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości? Czy wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości obejmuje rozpoznanie ewentualnych potrzeb w zakresie wyposażenia na podstawie istniejącego inwentarza?	n/d	1)	2)	3)	4)	
Pytanie 46: Czy podczas wdrażania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości rozpoznaje się rodzaje ryzyka związane z łańcuchem dostaw i czy podjęto działania w celu ograniczenia ryzyka niedoborów dostaw?	n/d	1)	2)	3)	4)	
Pytanie 47: Czy eksperci, którym powierzono zadanie wdrożenia środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, dysponują niezbędną specjalistyczną wiedzą fachową, aby zagwarantować odpowiednie wdrożenie środków, i czy zapewnia się zachowanie i dalszy rozwój tej wiedzy?	n/d	1)	2)	3)	4)	
Pytanie 48: Czy eksperci, którym powierzono zadanie wdrożenia środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, dysponują wiedzą w zakresie stosowania procedur udzielania zamówień i procedur logistycznych, aby wykonywać te zadania, i czy zostali oni odpowiednio przeszkoleni w zakresie stosowania tych procedur?	n/d	1)	2)	3)	4)	
Pytanie 49: Czy eksperci, którym powierzono zadanie wdrożenia środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, dysponują wiedzą potrzebną do planowania cyklu rozwojowego i zdolności szybkiego reagowania oraz czy te metodologie są stosowane do przeprowadzania przeglądów funkcjonowania wyposażenia i systemów oraz stwierdzenia, czy możliwe jest zwiększenie zdolności w sytuacjach nadzwyczajnych?	n/d	1)	2)	3)	4)	
Pytanie 50: Czy podczas wdrażania środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości, koniecznych do zmniejszenia rozpoznanych rodzajów ryzyka, dostosowania się do nich lub ich ograniczenia, identyfikuje się lub określa budżet, podstawę prawną i procedury, aby z wyprzedzeniem planować elastyczny podział zasobów?	n/d	1)	2)	3)	4)	
Pytanie 51: Czy wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości obejmuje przygotowywanie porozumień z zainteresowanymi stronami regulujących dzielenie się kosztami?	n/d	1)	2)	3)	4)	

6. WYKAZ ODNIESIENÍ I ISTOTNYCH DOKUMENTÓW

A Simple Guide to Risk and its Management, Broadleaf Capital International PTY Ltd., 2012 (na podstawie ISO 31000:2009)

http://broadleaf.com.au/old/pdfs/trng_tuts/Tut_Simple_Guide_to_Risk_v11.pdf

An overview of the EFQM Excellence Model, EFQM, Brussels; model ten może być wykorzystany do oceny aktualnych zdolności danej organizacji

<http://www.efqm.org/>

Najlepsze praktyki w zakresie zapobiegania powodziom i ograniczania ich skutków, zaprezentowane podczas posiedzenia podmiotów odpowiedzialnych za gospodarkę wodną, które odbyło się w Atenach w czerwcu 2003 r., przygotowane przez Niderlandy i Francję (aktualizacja wytycznych w sprawie zrównoważonego zapobiegania powodziom z 2000 r. Europejskiej Komisji Gospodarczej ONZ)

http://ec.europa.eu/environment/water/flood_risk/pdf/flooding_bestpractice.pdf

Civil Defence Emergency Capability Assessment Tool v. 4.2 (final) – narzędzie oceny zdolności zarządzania sytuacjami wyjątkowymi w obronie cywilnej, na podstawie krajowej strategii dotyczącej sytuacji wyjątkowych w obronie cywilnej Nowej Zelandii, narzędzie Excel skupiające się na zdolnościach organizacyjnych obejmujących kwestie zgodności, wyników i rezultatów

<http://www.civildefence.govt.nz/cdem-sector/monitoring-and-evaluation/cdem-capability-assessment-tool/>

Core Capabilities Crosswalk, Departament Bezpieczeństwa Wewnętrznego USA, Federalna Agencja Zarządzania Kryzysowego (FEMA), aktualizacja: czerwiec 2013;

<http://www.fema.gov/core-capabilities>

Konkluzje Rady z dnia 26 kwietnia 2010 r., dokument Rady 7788/10. Strategia bezpieczeństwa wewnętrznego UE w działaniu: pięć kroków w kierunku bezpieczniejszej Europy – COM (2010) 673 z 22.11.2010

Konkluzje Rady z dnia 26 września dotyczące oceny zdolności zarządzania ryzykiem (13375/14)

Department of Homeland Security Risk Lexicon, Komitet Sterujący ds. Ryzyka/USA, wrzesień 2010;

<https://www.dhs.gov/xlibrary/assets/dhs-risk-lexicon-2010.pdf>

Dyrektywa Rady 96/82/WE z dnia 9 grudnia 1996 r. w sprawie kontroli niebezpieczeństwa poważnych awarii związanych z substancjami niebezpiecznymi (Dz.U. L 10 z 14.1.1997, s. 13)

Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz.U. L 327 z 22.12.2000, s. 1)

Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dz.U. L 288 z 6.11.2007, s. 27)

Dyrektywa Rady 2008/114/WE z dnia 8 grudnia 2008 r. w sprawie rozpoznawania i wyznaczania europejskiej infrastruktury krytycznej oraz oceny potrzeb w zakresie poprawy jej ochrony (Dz.U. L 345 z 23.12.2008, s. 75)

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/18/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie kontroli zagrożeń poważnymi awariami związanymi z substancjami niebezpiecznymi, zmieniająca, a następnie uchylająca dyrektywę Rady 96/82/WE (Dz.U. L 197 z 24.7.2012, s. 1)

Emergency Management Planning Guide 2010-2011, Public Safety Canada, 2010

<http://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/mrgnc-mngmnt-pnng/index-eng.aspx>

Eurokody EN to seria 10 norm europejskich, EN 1990 – EN 1999, zapewniających wspólne podejście do projektowania budynków i innych obiektów inżynierii lądowej i wodnej oraz wyrobów budowlanych

<http://eurocodes.jrc.ec.europa.eu/home.php>

Komisja Europejska: Wytyczne dotyczące oceny skutków, SEC(2009) 92 (w jęz. angielskim)

http://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/commission_guidelines/commission_guidelines_en.htm

Komisja Europejska: Overview of natural and man-made disaster risk in the EU [Przegląd ryzyka klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka w UE], SWD(2014) 134 final z 8.4.2014

Komisja Europejska: Wspólnotowe podejście do zapobiegania klęskom żywiołowym oraz katastrofom spowodowanym przez człowieka, komunikat, COM(2009) 82 final z 23.2.2009

Guidance on Implementing the Capacity Development Provisions of the Safe Drinking Water Act amendments of 1996, Agencja Ochrony Środowiska, USA, lipiec 1998

<http://www.epa.gov/ogwdw/smallsystems/pdfs/guidfin.pdf>

Guide ORSEC Départemental, Direction générale de la sécurité civile et de la gestion des crises

<http://www.interieur.gouv.fr/Le-ministere/Securite-civile/Documentation-technique/Planification-et-exercices-de-Securite-civile>

ISO 22300:2012 Societal Security – Terminology

http://www.iso.org/iso/catalogue_detail.htm?csnumber=56199

ISO/CD 22325 Societal Security: Emergency management – Guidelines for emergency management capability assessment (for businesses)

ISO/IEC/FDIS International Standard 31010: Risk Management – Risk Assessment Techniques (2009)

ISO International Standard 31000 (2009): Risk Management – Principles and Guidelines

Methode für die Risikoanalyse im Bevölkerungsschutz, Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe, Wissenschaftsforum Band 8, 2010

http://www.bbk.bund.de/SharedDocs/Downloads/BBK/DE/Publikationen/Wissenschaftsforum/Bd8_Methode-Risikoanalyse-BS.pdf?__blob=publicationFile

OECD Risk Management, OECD Working Papers on Public Governance no. 23, opracowanie: Charles Baubion, 2013

http://www.oecd-ilibrary.org/governance/oecd-working-papers-on-public-governance_19934351

OECD Reviews of Risk Management Policies, Italy – Review of the Italian National Civil Protection System, OECD, 2010

<http://www.oecd.org/italy/oecdreviewsofriskmanagementpoliciesitaly.htm>

OECD Recommendations of the Council on the Governance of Critical Risks, Posiedzenie Rady OECD na szczeblu ministerialnym, Paryż, 6–7 maja 2014 r.

<http://www.oliverwyman.com/content/dam/oliver-wyman/global/en/2014/may/OECD%20-%20Recommendations%20on%20the%20governance%20of%20critical%20risks%20-%202014.pdf>

Risk Management Assessment Framework – A tool for departments, Ministerstwo Skarbu, Zjednoczone Królestwo, lipiec 2009 r., narzędzie służące do oceny standardu zarządzania ryzykiem w organizacjach na podstawie modelu doskonałości Europejskiej Fundacji Zarządzania Jakością (EFQM)

https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/191516/Risk_management_assessment_framework.pdf

UNISDR Terminology on Disaster Risk Reduction, Narody Zjednoczone 2009 r.

<http://www.unisdr.org/we/inform/terminology>